

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خدا

مشور اخلاق پژوهش

بیاری از خداوند سبحان و اعتقاد به این که عالم محضر خداست و بمواره ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشت مقام بلند دانش و پژوهش و نظر به اہمیت جایگاه دانشگاه در اعتدای فرهنگ و تمدن بشری، ماد انجمن و اصحاء بیات علمی و احدی دانشگاه آژوا اسلامی متعمدی کردیم اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی مد نظر قرار داده و از آن تخلفی نکنیم:

- ۱- اصل برات: التزام به برات جویی از حرکت رفقار غیر حرفه ای و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به شبه های غیر علمی می آلائند.
- ۲- اصل رعایت انصاف و امانت: تمهید به اجتناب از حرکت جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال، تجهیزات و منابع در اختیار.
- ۳- اصل ترویج: تمهید به رواج دانش و اشتهار نتایج تحقیقات و انتقال آن به بکاران علمی و دانشجویان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.
- ۴- اصل احترام: تمهید به رعایت حریم با حرمت با انجام تحقیقات و رعایت جانب تقد و خودداری از حرکت حرمت شکنی.
- ۵- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهشگران (انسان، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.
- ۶- اصل رازداری: تمهید به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کشور و کلیه افراد و نهاد های مرتبط با تحقیق.
- ۷- اصل حقیقت جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از حرکت پنهان سازی حقیقت.
- ۸- اصل مالکیت مادی و معنوی: تمهید به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه بکاران پژوهش.
- ۹- اصل منافع ملی: تمهید به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن به پیشبرد و توسعه کشور و کلیه مراحل پژوهش.

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران مرکزی
دانشکده روانشناسی و علوم اجتماعی، گروه روانشناسی
پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد (M.A)
گرایش: روانسنجی

عنوان:

بررسی ویژگی های روان سنجی پرسشنامه دلبستگی بزرگسالان کولینز و رید
و رابطه آن با پنج عامل شخصیتی NEO-FFI-R

استاد راهنما:

دکتر حسن پاشاشریفی

استاد مشاور:

دکتر نسترن شریفی

پژوهشگر:

معصومه زیباکردار

زمستان ۱۳۹۲

تقدیم به بهترین های زندگیم

خانواده عزیزم

تقدیر و تشکر

حمد و سپاس پروردگار عالمیان را که این توفیق را روزی و نصیبم فرمود،

اکنون که در سایه سار الطاف الهی پژوهش حاضر به پایان رسیده، بر خود لازم می دانم مراتب

اتقان خود را به اساتید بزرگوار که از محضرشان کسب فیض نموده ام تقدیم بدارم:

از استاد بزرگوار و ارزنده جناب آقای دکتر حسن پاشا شریفی که راهنمایی این پایان نامه را به عهده

داشته اند و در طول تحصیل و تمام مراحل این پژوهش از راهنمایی های عالمانه ایشان بهره فراوان برده

ام،

از استاد مشاورم دکتر نسترن شریفی بهت حسن خلق و راهنماییان،

کمال تشکر و قدردانی را دارم.

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب معصومه زیباکردار دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی ۹۰۰۷۹۷۸۷۸ در رشته روانسنجی که در تاریخ ۹۲/۱۰/۹ از پایان نامه خود تحت عنوان:

بررسی ویژگی های روانسنجی پرسشنامه دلبستگی بزرگسالان کولینزورید و رابطه آن با

پنج عامل شخصیتی NEO-FFI-R

با کسب نمره ۱۹ و درجه عالی دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

۱- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در موارد که دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه های موجود نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.

۲- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هر گونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی:

تاریخ و امضاء

بسمه تعالی

در تاریخ : ۹۲/۱۰/۹

دانشجوی کارشناسی ارشد معصومه زیباکردار از پایان نامه خود دفاع نموده و با نمره ۱۹

بحروف نوزده و با درجه عالی مورد تصویب قرار گرفت .

امضاء استاد راهنما

دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران مرکزی

دانشکده روانشناسی و علوم اجتماعی

XX

(این چکیده به منظور چاپ در پژوهش نامه دانشگاه تهیه شده است)

نام واحد دانشگاهی: تهران مرکزی	کد: ۱۰۱	کد شناسایی پایان نامه: ۱۰۱۲۰۷۰۸۹۱۲۰۰۸
عنوان پایان نامه: بررسی ویژگی های روان سنجی پرسشنامه دلبستگی بزرگسالان کولینزورید و رابطه آن با پنج عامل شخصیتی NEO-FFI-R		
نام و نام خانوادگی دانشجو: معصومه زیباکردار	تاریخ شروع پایان نامه: ۹۱/۱۱/۲۹	تاریخ اتمام پایان نامه: ۹۲/۱۰/۹
شماره دانشجویی: ۹۰۰۷۹۷۸۷۸	رشته تحصیلی: روانسنجی	
استاد / استادان راهنما: دکتر حسن پاشاشریفی		
استاد / استادان مشاور: دکتر نسترن شریفی		
<p>چکیده پایان نامه (شامل خلاصه، اهداف، روش های اجرا و نتایج به دست آمده):</p> <p>هدف از این پژوهش، بررسی ویژگی های روان سنجی پرسشنامه دلبستگی بزرگسالان کولینز و رید و رابطه آن با ۵ عامل شخصیتی نئو NEO-FFI-R است. برای این منظور تعداد ۳۶۹ نفر از مادرانی که کودکان خود را در سال ۱۳۹۲ به مهد کودک می سپردند و نیز مربیانی که خود دارای کودک بودند به صورت نمونه گیری تصادفی چند مرحله ای از مجموع مناطق شهر تهران پنج منطقه شمال، جنوب، شرق، غرب و مرکز تهران نمونه گیری شدند. کلیه آزمودنی ها با استفاده از آزمونهای دلبستگی بزرگسالان و پنج عامل شخصیتی نئو مورد آزمون قرار گرفتند. پژوهش حاضر یک پژوهش توصیفی اکتشافی است که براساس روشهای کلاسیک روان سنجی انجام شده است. در این پژوهش اعتبار پرسشنامه دلبستگی بزرگسالان از طریق آلفای کرونباخ برابر با ۰،۷۱۸ بدست آمد.</p> <p>روایی سازه پرسشنامه با تحلیل عاملی بررسی شد. مقدار کفایت نمونه برداری برابر است با ۰،۷۴۸ و معنادار شدن مشخصه کروییت بارتلت حاکی از وجود شرایط مناسب جهت اجرای تحلیل عاملی بوده است. نتایج تحلیل عاملی با چرخش واریماکس منجر به استخراج سه عامل شد که بر روی هم ۳۷،۶۹۵ از واریانس کل را تبیین می کند. که ۱۵،۶۰ از واریانس کل مربوط به عامل اول و ۱۲،۱۴ از واریانس کل مربوط به عامل دوم و ۹،۹۵ از واریانس کل مربوط به عامل سوم است. برای نرم پرسشنامه دلبستگی از نرم رتبه درصدی استفاده شد و برای هر سه عامل بدست آمد. یافته های این پژوهش نشان می دهد که این پرسشنامه را به عنوان یک ابزار نسبتاً معتبر و روا برای سنجش دلبستگی مادران و مربیان مهد کودک می توان به کار برد و نیز عوامل پرسشنامه دلبستگی بزرگسالان کالینز و رید با عوامل پرسشنامه ۵ عامل شخصیتی نئو از طریق آزمون همبستگی پیرسون مورد بررسی قرار گرفت و نتایج نشان داد بین زیر مقیاس روان نژندی با اضطراب، وابستگی و نزدیکی رابطه مثبت معنادار وجود داشت. زیر مقیاس برون گرایی با نزدیکی رابطه منفی معنادار و بین اضطراب و دلپذیر بودن و مقیاس دلپذیر بودن با وابستگی رابطه منفی معنادار وجود داشت. باوجدان بودن با اضطراب و مقیاس باوجدان بودن با نزدیکی رابطه منفی معنادار داشت. برون گرایی با اضطراب و دلپذیر بودن با نزدیکی رابطه معناداری نداشت. باوجدان بودن با وابستگی و انعطاف پذیری با هیچ یک از عوامل دلبستگی رابطه معناداری نداشت.</p> <p>کلید واژه: دلبستگی، ۵ عامل شخصیتی نئو، روان نژندی، اضطراب، وابستگی، نزدیکی، برون گرایی، دلپذیر بودن، باوجدان بودن، انعطاف پذیری</p>		

مناسب است تاریخ و امضا:

نظر استاد راهنما برای چاپ در پژوهش نامه دانشگاه

مناسب نیست

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	چکیده
	فصل اول: کلیات پژوهش
۲	1-1- مقدمه.....
۵	۱-۲- بیان مسئله.....
۹	1-3- اهمیت و ضرورت پژوهش.....
۱۰	۱-۴- اهداف پژوهش.....
۱۱	۱-۵- پرسشهای پژوهشی.....
۱۱	۱-۶- تعاریف متغیرها.....
	فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه پژوهش
۱۷	۲-۱- مفهوم شناسی دل بستگی.....
۱۹	۲-۲- خاستگاه های نظری دل بستگی.....
۱۹	۱-۲-۲- مبانی روان پویشی نظریه دل بستگی.....
۲۰	۲-۲-۲- نظریه یادگیری.....
۲۱	۳-۲-۲- نظریه تحول شناختی.....
۲۲	۴-۲-۲- نظریه کردارشناسی.....
۲۲	۵-۲-۲- نظریه دل بستگی جان بالبی.....
۲۴	۳-۲- مفاهیم اصلی نظریه دل بستگی.....
۲۴	۱-۳-۲- مدل های عملی درونی.....
۲۶	۲-۳-۲- سیستم های رفتاری دل بستگی.....
۲۷	۳-۳-۲- فعال کننده ها و پایان دهنده ها.....
۲۸	۴-۲- مراحل دل بستگی.....
۲۸	۴-۲-۱- شکل گیری دل بستگی در نوزادان.....
۳۰	۴-۲-۲- سبک های دل بستگی در کودکی.....
۳۳	۴-۲-۳- دل بستگی در نوجوانی و جوانی.....
۳۳	۴-۲-۴- تغییرات عاطفی و شناختی در رفتار دل بستگی نوجوان.....

- ۳۵.....۴-۲-۵- تحول دلبستگی در بزرگسالی
- ۳۶.....۵-۲-۲- طبقه بندی سه مقوله ای دلبستگی در بزرگسال
- ۳۶.....۱-۲-۵-۲- سبک دلبستگی ایمن
- ۳۷.....۲-۲-۵-۲- سبک دلبستگی نا ایمن اجتنابی
- ۳۷.....۳-۲-۵-۲- سبک دلبستگی نایمن - دو سوگرا
- ۳۸.....۳-۵-۲- طبقه بندی چهار مقوله ای سبک دلبستگی در بزرگسالان
- ۳۹.....۶-۲- ثبات الگوهای دلبستگی
- ۳۹.....۱-۶-۲- واکنش نسبت به فقدان موضوع دلبستگی
- ۴۱.....۷-۲- روش های سنجش دلبستگی در بزرگسالان
- ۴۱.....۱-۷-۲- روش مصاحبه
- ۴۲.....۲-۷-۲- پرسشنامه های دلبستگی (روش خودسنجی)
- ۴۴.....۸-۲- مفهوم شخصیت
- ۴۵.....۲-۸- رویکردهای اصلی شخصیت
- ۴۵.....۱-۸-۲- رویکرد روانکاوی
- ۴۶.....۲-۸-۲- رویکرد پدیدار شناختی
- ۴۸.....۳-۸-۲- رویکرد صفات
- ۴۸.....۴-۸-۲- رویکرد رفتاری
- ۴۸.....۵-۸-۲- رویکرد یادگیری اجتماعی
- ۴۹.....۹-۲- مدل پنج عاملی شخصیت
- ۴۹.....۱-۹-۲- پیشینه تاریخی مدل پنج عاملی شخصیت
- ۵۰.....۲-۹-۲- مدل پنج عاملی مک کری و کاستا (NEO)
- ۵۱.....۳-۹-۲- ابعاد شخصیت در مدل پنج عاملی مک کری و کاستا
- ۵۱.....۱-۳-۹-۲- روان نژندی (N)
- ۵۲.....۲-۳-۹-۲- برونگرایی (E)
- ۵۲.....۳-۳-۹-۲- انعطاف پذیری (O)
- ۵۳.....۴-۳-۹-۲- دلپذیر بودن (A)
- ۵۳.....۵-۳-۹-۲- مسئولیت پذیری (C)
- ۵۳.....۴-۱۰-۱- تفسیرهای نظری مدل پنج عاملی شخصیت

۵۵	۲-۱۱- رابطه بین سبک های دلبستگی و مدل پنج عاملی شخصیت
۵۶	۲-۱۲- پیشینه پژوهش
۵۹	۲-۱۴- خلاصه فصل
	فصل سوم: روش پژوهش
۶۲	3-1- مقدمه
۶۲	۳-۲- طرح پژوهش
۶۳	۳-3- جامعه آماری
۶۳	۳-۴- نمونه، روش نمونه برداری، حجم نمونه
۶۳	۳-۵- ابزار پژوهش
۶۵	۳-۶- روش جمع آوری داده ها
۶۵	۳-۷- روش تجزیه و تحلیل اطلاعات
	فصل چهارم: تجزیه و تحلیل اطلاعات
۶۷	مقدمه
۶۸	۱-۴- توصیف داده ها
۷۳	۲-۴- تحلیل استنباطی داده ها
	فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری
۸۴	بحث و نتیجه گیری
۸۹	محدودیت ها
۹۰	پیشنهادها
۹۱	فهرست منابع

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۳۸	جدول ۲-۲: طبقه بندی چهار مقوله ای دلبستگی.....
۶۸	جدول ۱-۴ جدول توزیع فراوانی آزمودنی ها بر حسب وضعیت تاهل.....
۶۹	جدول ۲-۴ جدول توزیع فراوانی آزمودنی ها بر حسب شغل.....
۷۰	جدول ۳-۴ جدول توزیع فراوانی آزمودنی ها بر حسب تحصیلات.....
۷۱	جدول ۴-۴ جدول توزیع فراوانی آزمودنی ها بر حسب وضعیت سن.....
۷۳	جدول ۵-۴ اندازه KMO و نتیجه آزمون کرویت بارتلت.....
۷۴	جدول ۴-۵ اشتراک متغیرها قبل از استخراج عامل ها.....
۷۶	جدول ۶-۴ مشخصه های آماری اولیه حاصل از تحلیل عامل.....
۷۷	جدول ۷-۴ جدول ارزش ویژه مولفه های اصلی با مقدار معیار در تحلیل موازی.....
۷۸	جدول ۸-۴ مقادیر درصد واریانس سه عامل با ارزش ویژه بیشتر از یک.....
۷۹	جدول ۹-۴ ماتریس عامل های استخراج شده با روش تحلیل مؤلفه های اصلی بعد از چرخش.....
۸۰	جدول ۴-۱۰ عامل های نامگذاری شده پرسشنامه ی دلبستگی همراه با ضریب اعتبار.....
۸۱	جدول ۴-۱۱ نرم درصدی برای ۳ عامل پرسشنامه دلبستگی.....
۸۱	جدول ۴-۲۶ جدول همبستگی بین زیرمقیاس های آزمون دلبستگی با پنج عامل آزمون شخصیت نئو.....

چکیده :

هدف از این پژوهش، بررسی ویژگی های روان سنجی پرسشنامه دلبستگی بزرگسالان کولینز و رید و رابطه آن با ۵ عامل شخصیتی نئو NEO-FFI-R است. برای این منظور تعداد ۳۶۹ نفر از مادرانی که کودکان خود را در سال ۱۳۹۲ به مهد کودک می سپردند و نیز مربیانی که خود دارای کودک بودند به صورت نمونه گیری تصادفی چند مرحله ای از مجموع مناطق شهر تهران پنج منطقه شمال، جنوب، شرق، غرب و مرکز تهران نمونه گیری شدند. کلیه آزمودنی ها با استفاده از آزمونهای دلبستگی بزرگسالان و پنج عامل شخصیتی نئو مورد آزمون قرار گرفتند. پژوهش حاضر یک پژوهش توصیفی اکتشافی است که براساس روشهای کلاسیک روان سنجی انجام شده است. در این پژوهش اعتبار پرسشنامه دلبستگی بزرگسالان از طریق آلفای کرونباخ برابر با ۰,۷۱۸ بدست آمد.

روایی سازه پرسشنامه با تحلیل عاملی بررسی شد. مقدار کفایت نمونه برداری برابر است با ۰,۷۴۸ و معنادار شدن مشخصه کرویت بارتلت حاکی از وجود شرایط مناسب جهت اجرای تحلیل عاملی بوده است. نتایج تحلیل عاملی با چرخش واریماکس منجر به استخراج سه عامل شد که بر روی هم ۳۷,۶۹۵ از واریانس کل را تبیین می کند. که ۱۵,۶۰ از واریانس کل مربوط به عامل اول و ۱۲,۱۴ از واریانس کل مربوط به عامل دوم و ۹,۹۵ از واریانس کل مربوط به عامل سوم است. برای نرم پرسشنامه دلبستگی از نرم رتبه درصدی استفاده شد و برای هر سه عامل بدست آمد. یافته های این پژوهش نشان می دهد که این پرسشنامه را به عنوان یک ابزار نسبتاً معتبر و روا برای سنجش دلبستگی مادران و مربیان مهد کودک می توان به کار برد و نیز عوامل پرسشنامه دلبستگی بزرگسالان کالینز و رید با عوامل پرسشنامه ۵ عامل شخصیتی نئو از طریق آزمون همبستگی پیرسون مورد بررسی قرار گرفت و نتایج نشان داد بین زیر مقیاس روان نژندی با اضطراب، وابستگی و نزدیکی رابطه مثبت معنادار وجود داشت. زیر مقیاس برون گرایی با نزدیکی رابطه منفی معنادار و بین اضطراب و دلبذیر بودن و مقیاس دلبذیر بودن با وابستگی رابطه منفی معنادار وجود داشت. با وجدان بودن با اضطراب و مقیاس با وجدان بودن با نزدیکی رابطه منفی معنادار داشت. برون گرایی با اضطراب و دلبذیر بودن با نزدیکی رابطه معناداری نداشت. با وجدان بودن با وابستگی و انعطاف پذیری با هیچ یک از عوامل دلبستگی رابطه معناداری نداشت.

کلید واژه: دلبستگی، ۵ عامل شخصیتی نئو، روان نژندی، اضطراب، وابستگی، نزدیکی، برون گرایی، دلبذیر بودن، با وجدان بودن، انعطاف پذیری

فصل اول

کلیات پژوهش

1-1-1- مقدمه

از مهمترین عوامل موثر در تعاملات بین فردی، نوع سبک دلبستگی^۱ است که ریشه در دوران کودکی شخص دارد و با توجه به محیطی که در آن رشد یافته، در سنین بعدی ادامه می یابد. دلبستگی پیوند عاطفی بین مادر و کودک و تعیین کننده بهداشت و سلامت روانی فرد است (بانس^۲، ۲۰۰۰ به نقل از حسنی، ۱۳۸۹).

واژه دلبستگی^۳ برای توصیف تمایل کودک به نزدیک افراد خاص ماندن و احساس امنیت بیشتر در حضور این افراد، بکار می رود و یکی از مهمترین عوامل موثر در تعاملات بین فردی است که در دوران کودکی شکل گرفته و با توجه به محیطی که در آن رشد یافته است در سنین بعدی ادامه می یابد (بالبی^۴، ۱۹۸۸ به نقل از حسنی، ۱۳۸۹). بخش عمده تحقیقات در زمینه دلبستگی کودکان نتیجه تلاش های جان بالبی متخصص روانکاو طی دهه های ۱۹۶۰-۱۹۵۰ است. این تحقیقات وی را قانع کرد که ناتوانی کودک در برقراری پیوند دلبستگی ایمن با یک یا چند نفر در سال های اولیه زندگی، با ناتوانی او در برقراری روابط فردی نزدیک در دوره بزرگسالی ارتباط دارد (بالبی، ۱۹۷۳، به نقل از جعفریان، ۱۳۹۱).

شیر خوار از برقراری دلبستگی هیجانی ایمن با فردی دیگر منتفع می شود، این فرد ممکن است مادر، پدر، و یا یکی از اعضای خانواده و یا مراقبی جایگزین باشد (بالبی، ۱۹۸۲ به نقل از جعفریان، ۱۳۹۱). برای آنکه کودک از لحاظ هیجانی احساس امنیت کند، به رابطه گرم، محبت آمیز و پایدار با بزرگسالی پاسخ گو نیاز دارد که بتواند به او متکی شود (کوچانکا^۵، ۱۹۹۱ به نقل از جعفریان، ۱۳۹۱).

¹ - Attachment style
² - Bans
³ - Dependency
⁴ - Bowlby
⁵ - Kochanski

اگر به هر دلیل ، والدین نتوانند به کودک نزدیک شوند، کودک باید با هر کسی که نقش مراقب اصلی او را برعهده می گیرد دلبستگی مشابهی برقرار کند. الگوهای دلبستگی کودکان با شایستگی های فردی و بین فردی آنان در آینده مرتبط است (جیکوبسون^۱ و هافمان^۲، ۱۹۹۷ به نقل از جعفریان، ۱۳۹۱).

در واقع موضوع اصلی نظریه دلبستگی این است که مادرانی که نیازهای کودکانشان را برآورده می کنند، نوعی حس امنیت در آنها بوجود می آورند و کودک می داند که پرستارش قابل اتکاء است و این امر، پایه مطمئنی برای او به وجود می آورد تا به کشف جهان بپردازد.

مری اینزورث^۳، از همکاران بالبی، در پژوهش هایی که در سال ۱۹۷۰ انجام داد کارهای اولیه بالبی را وسعت بیشتری بخشید. مطالعه معروف او «وضعیت عجیب^۴» تاثیرات عمیق دلبستگی بر روی رفتار را آشکار ساخت. در این مطالعه، پژوهشگران کودکانی در سنین بین ۱۲ تا ۱۸ ماهگی را زیر نظر گرفتند و واکنش های آنها را در وضعیتی که مدت کوتاهی تنها مانده و سپس به آغوش مادرانشان باز می گشتند مورد مطالعه قرار دادند (اینزورث، ۱۹۷۸؛ به نقل از براهنی، ۱۳۸۸).

بر پایه واکنش های مشاهده شده توسط پژوهشگران، اینزورث سه سبک عمده دلبستگی را توصیف کرد، دلبستگی ایمن^۵، دلبستگی نا ایمن-دوسوگرا و دلبستگی نا ایمن-اجتنابی^۶. سپس دو پژوهشگر دیگر به نام های مین^۷ و سولومن^۸، بر پایه پژوهش های خود، سبک چهارمی را نیز به نام آشفته^۹ بر سه سبک قبلی افزودند. مطالعات و پژوهش هایی که از آن تاریخ تاکنون صورت گرفته، سبک های دلبستگی اینزورث را تأیید کرده و مشخص نموده اند که سبک های دلبستگی بر روی رفتارهای بعدی در زندگی تاثیر گذار هستند. پژوهش ها نشان می دهند که ناکامی در شکل دادن دلبستگی در ماه های اول زندگی، می تواند تاثیری منفی بر روی رفتارهای دوران کودکی و نیز بزرگسالی داشته باشد

^۱- Jicobson

^۲ - Haffman

^۳ - Mary Ains worth

^۴ - Strange situation

^۵ - Security attached

^۶ -Insecurity attached: avoident

^۷ - Main

^۸ - Solomon

^۹ - Disorganized

و با وجود آنکه سبک دلبستگی که در دوران بزرگسالی نشان داده می شود لزوماً مشابه دوران کودکی نیست اما پژوهشها نشان داده اند که دلبستگی اولیه می تواند تاثیری قوی بر روی روابط بعدی داشته باشد و زمان زیادی که بین دوران کودکی و بزرگسالی سپری شده و تجربیات به دست آمده در این فاصله زمانی نیز نقش عمده ای در سبک های دلبستگی دوران بزرگسالی ایفا می کنند. (هازن^۱ و شیور^۲، ۱۹۸۷ به نقل از حسنی، ۱۳۸۹) عقاید مختلفی درباره روابط انسانی با سبک های دلبستگی متفاوت را در بین بزرگسالان کشف کردند، بزرگسالانی که دلبستگی ایمن داشتند تمایل به این عقیده داشتند که عشق عاطفی، پایدار و با دوام است. اما آنهایی که دلبستگی نایمن دو سوگرا داشتند بارها به دام عشق گرفتار شده بودند و کسانی که دلبستگی نایمن اجتنابی داشتند، عشق را موقت و نایاب توصیف می کردند. برطبق مشاهدات انجام شده، پاسخ دهی مراقب به کودک، عامل اصلی تکوین رفتارهای دلبستگی در کودک است و در واقع دلبستگی بخش جدائی ناپذیر رفتار انسان از گهواره تا گور است (بالبی، ۱۹۷۹ به نقل از جعفریان، ۱۳۹۱). اگر موضوع دلبستگی به اندازه کافی پاسخ گو و حمایت کننده باشد نوزاد آنچه را که نظریه دلبستگی از آن تحت عنوان مدل های درونکاو مثبت از خود^۳ و دیگران نام می برد، شکل می دهد و اگر موضوعات دلبستگی غیر پاسخ گو و غیر حساس باشند نوزادی که به آنها دلبسته شده است مدل درونکاو منفی از خود^۴ و دیگران ایجاد می کند (لیدن^۵ و شری^۶، ۲۰۰۱ به نقل از محمدی، ۱۳۸۳). این مدل های درونکاری شکل گیری و حفظ روابط نزدیک را در ادامه زندگی فرد تحت تاثیر قرار می دهند.

بالبی اعتقاد داشت که دلبستگی عامل اصلی رشد شخصیت در انسان است (کرنز^۷ و استیونز^۸، ۱۹۹۲ به نقل از محمدی، ۱۳۸۳). لذا ضرورت انجام تحقیقات بسیار در این زمینه کاملاً مشهود است.

¹ - Hizen

² - Shower

³ - Positive internal working models

⁴ - Negative internal working models

⁵ - Lyddon

⁶ - Sherry

⁷ - Kearns

⁸ - Stevens

۲-۱- بیان مسئله

دلبستگی یک رابطه هیجانی خاص است که مستلزم تبادل لذت، مراقبت و آسایش میباشد. ریشه پژوهشها در زمینه دلبستگی به نظریه فروید درباره عشق باز می گردد اما غالبا " پژوهش های گسترده در این زمینه به فردی به نام جان بالبی بر می گردد. بالبی با این دیدگاه روانکاوانه موافق بود که تجربیات اولیه کودکی، تاثیر مهمی بر رشد و رفتارهای بعدی در زندگی دارد. به عقیده او، سبک های دلبستگی اولیه ما در دوران کودکی و از طریق رابطه کودک/پرستار شکل می گیرد.

بالبی هم چنین عقیده داشت که دلبستگی دارای مولفه ای تکامل یابنده است و به بقای انسان کمک می کند. «گرایش به ایجاد پیوندهای عاطفی قوی به افراد بخصوص، یک مولفه اصلی طبیعت انسان است» (بالبی، ۱۹۸۸ به نقل از جعفریان، ۱۳۹۱).

تعامل اجتماعی با والدین در طول مراحل رشد نفس یا خود اهمیت بسزایی دارد. آنچه اهمیت زیادی دارد رابطه والد- فرزند است که می تواند نگرانی ها را کاهش یا افزایش دهد اگر مادر یا مراقب اصلی، محبت و امنیت کافی را تامین کند، خود یا نفس به تدریج و به طور منظم رشد میکند و کودک به رشد روان شناختی مثبت کافی دست خواهد یافت انگیزه های کودکی آزاد خواهند بود تا به تلاش های خود مختاری بزرگسالی تبدیل شوند و الگوی آمادگی های مشخصی شکل خواهد گرفت و نتیجه آن بزرگسال پخته و سالم خواهد بود. در صورتی که نیازهای کودکی ناکام شده باشند، نفس به قدر کافی پخته نخواهد شد و کودک نا امن، متوقع، حسود و خودخواه خواهد شد و از رشد روان شناختی او جلوگیری می شود که تمام این مراحل می تواند باعث اضطراب شود. سبک های دلبستگی نشانگر شخصیت است و این سبک ها نه تنها منشاء اثرات مهمی بر روی روان شناسی شخصیت و روان شناسی تحولی بوده بلکه تاثیر غیر قابل اغماضی بر آسیب شناسی روانی و ابعاد مختلف روان درمانگری مانند خانواده درمانی و زناشویی و روان درمانگری نوجوان داشته است. امروز این نظریه الهام بخش هزاران پژوهش درباره نقش نوع دلبستگی به تحول شخصیت، رشد

اجتماعی، انواع اختلال های روانی مانند اضطراب ، اضطراب جدایی^۱، مدرسه هراسی^۲، اختلال های تغذیه ای^۳ و بوده است .

پنج عامل اصلی شخصیت عبارتند از : روان نژندی^۴، برونگرایی^۵، انعطاف پذیری^۶، دلبذیر بودن^۷، مسئولیت پذیری و یا با وجدان بودن^۸.

- روان نژندی: تمایل عمومی به تجربه عواطف منفی چون ترس، غم، دستپاچگی، عصبانیت، احساس گناه و نفرت مجموعه حیطه روان نژندی را تشکیل می دهد. افراد با نمره بالا در عامل روان نژندی، مستعد داشتن عقاید غیرمنطقی هستند و کمتر قادر به کنترل تکانش های خود بوده و خیلی ضعیف تر از دیگران با استرس کنار می آیند.

- عامل برونگرایی (E): برونگراها، جامعه گرا هستند و علاقه به شرکت در گروه های بزرگ دارند فعال و با جرات هستند و پر حرف بودن از صفات آنهاست در ضمن برانگیختگی جنسی و نیز تحریک را دوست دارند و متمایلند که بشاش باشند، سرخوش ، با انرژی و خوش بین نیز هستند.

- عامل انعطاف پذیری (O): عناصر انعطاف پذیری عبارتند از: تصور فعال، احساس زیبا پسندی، توجه به احساسات درونی ، تنوع طلبی ، کنجکاوای ذهنی ، استقلال در قضاوت می باشد اشخاص منعطف هم در باره دنیای درونی و هم درباره دنیای بیرونی کنجکاو هستند و زندگی آنها از لحاظ تجربه غنی است .

- عامل دلبذیر بودن (A): فرد دلبذیر اساساً " نوع دوست است، او نسبت به دیگران همدردی کرده و مشتاق است که کمک کند و باور دارد که دیگران نیز متقابلاً " کمک کننده هستند. در مقابل فرد غیر دلبذیر ستیزه جو، خودمدار و شکاک نسبت به دیگران بوده و رقابت جو است تا همکاری کننده .

- عامل مسئولیت پذیری یا با وجدان بودن (C): وظیفه شناسی و مسئولیت پذیری، توصیف کننده قدرت کنترل تکانه ها، به نحوی که جامعه مطلوب میدانند و تسهیل کننده رفتار تکلیف محور و

1 - Sepayation

2 - School phobia

3 - Nutrition Disorders

4 - Neuroticism

5 - Extraversion

6 - Openness

7 - Agree ableness

8- Consciention Sness

هدف محور است. وظیفه شناسی ویژگی هایی چون تفکر قبل از عمل، به تاخیر اندازی ارضای خواسته ها، رعایت قوانین و هنجارها و سازماندهی و اولویت بندی تکالیف را در بر میگیرد.

تحقیقات مختلفی انجام شده است که نشان می دهد بین خصیصه های شخصیتی و سبک دلبستگی، ارتباطاتی وجود دارد مثلاً^۱ پژوهشها نشان داده است که دلبستگی اجتنابی با روان رنجوری، رابطه مثبت و با برون گرایی رابطه منفی دارد (شافر^۱، ۲۰۰۱؛ بیکستروم^۲ و هولمز^۳، ۲۰۰۱؛ گالو^۴، اسمیت^۵ و رویز^۶، ۲۰۳۳؛ نوفل^۷ و شیور، ۲۰۰۶؛ دونلن^۸، ۲۰۰۸ به نقل از رازقی، ۱۳۸۵). در حالیکه اکثر تحقیقات نشان داده که دلبستگی اضطرابی با انعطاف پذیری رابطه ندارد، (نوفل و شیور، ۲۰۰۶)، و دونلن و همکاران، (۲۰۰۸) به نقل از حسنی، ۱۳۸۹) رابطه منفی اندکی نشان داده اند.

در برخی تحقیقات بین دلبستگی اضطرابی و دلپذیر بودن رابطه منفی (بیکستروم و هولمز، ۲۰۰۱؛ گالو و همکاران، ۲۰۰۳؛ نوفل و شیور، ۲۰۰۶؛ دونلن و همکاران، ۲۰۰۸ به نقل از رازقی، ۱۳۸۵) و برخی دیگر رابطه ای بدست نیامده است. (شافر، ۲۰۰۱ به نقل از رازقی، ۱۳۸۵). در تحقیقات مذکور باوجدان بودن با دلبستگی اضطرابی رابطه منفی نشان داده است. (رازقی، ۱۳۸۵).

پژوهش ها نشان داده اند که دلبستگی اجتنابی با روان نژندی، رابطه مثبت و برونگرایی و دلپذیر بودن رابطه منفی دارد (شافر، ۲۰۰۱؛ بیکستروم و هولمز، ۲۰۰۱؛ گالو و همکاران، ۲۰۰۳؛ نوفل و شیور، ۲۰۰۶؛ دونلن و همکاران، ۲۰۰۸. انعطاف پذیری و باوجدان بودن معمولاً با دلبستگی اجتنابی رابطه نداشته اند (حمیدی، ۱۳۸۵).

رابطه بین پنج عامل شخصیت و سبک های دلبستگی از یک زاویه دیگر نیز قابل بررسی است. در یک سری مطالعه، مک کری، کاستاوبوش (۱۹۸۶) نشان دادند که بسیاری از سازه های شخصیتی می توانند به ترکیبی از پنج بعد اصلی کاهش پیدا کنند این مسئله چالشی را پیش روی مقیاس های

¹ - Shaffer

² - By kstrum

³ - Holmes

⁴ - Gallo

⁵ - Smith

⁶ - Rosie

⁷ - Nawfal

⁸ - Dunlm